СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LVIII Ч. 153. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ЛИПНЯ 1950. No. 153 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 5, 1950. VOL. LVIII.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОНҐРЕС ЗБІЛЬШИТЬ ФОНДИ ДЕПАРТАМЕНТУ ОБОРОНИ

Вашинґтон, 3. липня. — Сенатська бюджетова підкомісія заявилася за побільшенням військового бюджету на 1950-51 рік, побоюючись, що війна в Кореї може стати притокою до третьої світової війни. Идеться тут властиво про привернення бюджетові тої суми, яка була запроєктована, але яку обтяла палата репрезентантів. Нема найменшого сумніву, що в теперішніх обставинах уже не буде ніякого спротиву і Конґрес ухвалить цілий військовий бюджет, який виноситиме понад 14 біліонів долярів. В цю суму не враховані кошта війни в Кореї, які покищо не відомі. Згадуючи за них зазначується, що кошти модерної війни сьогодні — дуже високі. Конґрес заявиться теж цілком певно за негайне побільшення Повітряних Сил до 70 груп. Тепер є 48 груп.

МУНДТ ЗА ПРИСПІШЕННЯ ЗАКОНУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Вашинґтон.— Законопроєкт Мундта-Ферґусона в справі контролі комуністичних діянь готов не прийти під обради ще перед вакаціями. Сенатор Карл Е. Мундт, республіканець з Савт Дакоти, є тої думки, що цеї справи не можна відкладати, бо „саме тепер гинуть американські хлопці в Кореї в боротьбі з комунізмом" і годі дозволити, щоб „цю геройчну боротьбу" саботували тутешні комуністи. Справа ця вирішиться правдоподібно цеї середи, як заповів сенатор і провідник більшости Скат В. Лукас.

М'КАРТІ АТАКУЄ АЧЕСОНА ЗА КОРЕЮ.

Вашинґтон, 3 липня. — Сенатор Джозеф Р. МекКарті, республіканець з Висконсин, не перестає нападати на департамент стейту, а зокр[illegible]кретаря стейту Діна Ачесона. Тим разом він закидає Ачесонові „саботування допомоги Кореї", чи навіть цілої американської закордонної політики. Свій черговий виступ проти Ачесона сенатор МекКарті аргументує недавньою заявою секретаря стейту, якою він „сказав світові, що Злучені Держави не будуть вмішуватись у справи Кореї".

ПОГОДЖУЮТЬСЯ З РОБІТНИЧИМИ ПЕНСІЯМИ.

Ню Йорк. — Часопис „Ню Йорк Таймс" запитував визначних американських промисловців та банкирів про їхні погляди на домагання юній в справі робітничих пенсій. Часопис стверджує на підставі одержаних відповідей, що промисловці та фінансісти перевели основну ревізію свого по[illegible]льного негативного відношення до цеї справи і сьогодні вже не добачують ніякої „фінансової катастрофи" з причини таких пенсій.

ПЕРЕГЛЯД ГОСПОДАРКИ МІСТА НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — Мейор О'Двайєр створив спеціяльний комітет, який має провірити цілу міську господарку. Праця обрахована на два роки, а її кошти виноситимуть $2,500,000.

INDEPENDENCE DAY

ЗДА ОСТЕРІГАЮТЬ ФОРМОЗУ ПЕРЕД МОЖЛИВІСТЮ КОМУНІСТИЧНОГО НАЇЗДУ

Вашинґтон, 3. липня. — Уряд Злучених Держав остеріг маршала Чіян Кай-Шека перед можливістю комуністичного нападу і рекомендував йому порадитись з ген. МекАртуром заки він остаточно рішиться вислати свої війська на допомогу нападеним південним корейцям. Чіянґ запропонував висилку на Корею 33,000 китайських націоналістичних військ. Державний департамент, відповідаючи на передану йому в цій справі ноту китайського націоналістичного уряду, висловив йому „глибоку вдячність за цю швидку і основну демонстрацію піддержки для Обєднаних Націй", заявляючи рівночасно, що в справі переведення в життя китайського бажання необхідне дальше порозуміння з ген. МекАртуром, з огляду на „постійну загрозу наїзду на Формозу китайських комуністичних військ". Державний департамент приготовив свою відповідь в порозумінні з департаментом оборони. В міжчасі з Таіпеї повідомлено, що національно-китайські війська, призначені до експедиції на Корею, вже зібрані в портах очікують на транспорт. — Почуття безпеки на самій Формозі сильно скріпилося після проголошення президента Трумана, що американська Сьома Фльота одержала наказ захищати Формозу перед заповідженим большевицьким наїздом.

РАДІОПРОҐРАМИ НОВОЇ ЕВРОПИ В ДОПОВНЕННІ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ"

Ню Йорк, 3. липня. — Провідники країн Східньої Европи, які перебувають на вигнанні, матимуть тепер змогу промовляти свобідно по радіо своєю рідною мовою до своїх народів на рідних землях, які опинились, наслідком совєтських аґресій, під комуністичними режимами. Буде це доповнення до офіціяльного „Голосу Америки", яким кермує департамент стейту. Таке проголосив Комітет Вільної Европи, який складається з американських громадян і який вестиме Радіопрограму Вільної Европи як приватне підприємство і тим самим матиме в цій справі вільну руку, себто не буде звязаний у програмі дипломатичними обмеженнями, як це є з офіціяльним „Голосом Америки". Комітет Вільної Европи заповідає, що Радіопрограми Вільної Европи передаватимуть дійсну правду, як виглядає „воля і демократія" в країнах під комуністичними режимами. Промовлятимуть, як заповіджено до 80,000,000 мільйонів людей, що живуть у „комуністичній неволі" між Німеччиною і Совєтською Росією. Радіопрорами зачнуть передавати з днем 4 липня. Вибрано „Форт оф Джулай" тому, бо цей день є у світі „символем довгої боротьби людини за волю". Перші десять днів будуть призначені на оброблювання програм, а правильні щоденні передачі зачнуться з „Днем Бастилії", себти з днем 14 липня.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ НАЙБІЛЬШУ ЧИСТКУ КОМПАРТІЇ В ЧЕХІЇ

Прага, 3. липня. — Комуністична партія Чехословаччини заповіла сьогодні найбільшу в її дотеперішній історії чистку своїх членів. Згідно з повідомленням Центрального Комітету цеї партії, кожний її член мусітиме перейти „пробу" в часі від 1-го вересня до 15-го грудня і в новому році будуть видані нові партійні виказки. В повідомленні сказано, що кожний член в тому часі мусітиме „доказати, як він обороняє партію перед прониканням ворога", якого в повідомленні не називається. Всі ті, що „не відносяться до партії чесно та шкодять її, будуть викинені з неї". В повідомленні встановлено цілий ряд і багато родів „неблагонадійних елементів", одні з яких будуть тільки вичищені з партії, а інші ще відповідно покарані. Подібну „генеральну чистку" своєї партії заповіли попереднього дня китайські комуністи. З Румунії і Болгарії повідомлено, що в останньому з комуністичних партій в цих країнах „вичищено" вже около 300,000 членів. З цього загального руху комуністичних чисток вноситься, що це є плянова і наказана Москвою акція, якою позначилися теж часи безпосередньо перед другою світовою війною.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ДЯКУЄ ЗА УЧАСТЬ УКК В КОНФЕРЕНЦІЇ ГРОМАДЯНСТВА

Вашинґтон, 3. липня. — Генеральний Прокуратор Злучених Держав, Говард МекҐрат, висловив представникові Українського Конґресового Комітету „особисту вдячність" за його участь в п'ятій Краєвій Конференції в справі Громадянства, яка відбулася з кінцем травня спільним старанням Департаменту Юстиції і Союзу Національного Виховання. — Генеральний прокуратор в своєму листі м. і. висловлює своє переконання, що „чоловіки й жінки, які походять з усіх прошарків американського життя та які радять в справах добробуття нашої країни, можуть тільки допомогти кожному з нас у виконанні наших громадянських обов'язків." УККомітет був заступлений на цій конференції п. С. Скубиком у Вашинґтоні.

ГЕН. ДІН АМЕРИКАНСЬКИМ ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧИМ НА КОРЕЇ

Токіо, 3. липня. — Головна квартира ген. МекАртура повідомила сьогодні вранці, що командуючий 24-тою Піхотною Дивізією, ген. Вилйєм Ф. Дін, був іменований головнокомандуючим американськими збройними силами на Кореї. Ген. Дін має 50 років, брав провідну участь в американській акції на Далекому Сході під час другої світової війни та був останнім американським губернатором Кореї аж до 1949 року, коли американські війська були евакуовані з тої країни. Генераловi Діновi приділений в характері старшого офіцера зв'язку ген. Джан Г. Черч, командант перших експедиційних американських частин на Кореї.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ПРОДОВЖЕННЯ ПОБОРОВОЇ СЛУЖБИ

Вашинґтон, 3. липня. — Минулої п'ятниці президент Труман підписав ухвалений Конґресом закон про продовження поборової служби до 9-го липня 1951-го року. Закон, крім того, дає президентові повновласть покликати до активної військової служби на 21 місяців зорганізовані резерви. Рівночасно президент підписав закон, який дозволяє на відповідно обмежену військову службу не-громадян та кандидатів на громадян цеї країни.

НАСТУП ЧЕРВОНИХ В КОРЕЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

АМЕРИКАНСЬКІ СУХОПУТНІ ВІЙСЬКА В ДОРОЗІ НА ФРОНТ; АВІЯЦІЯ АТАКУЄ ЦІЛІ В ПІВНІЧНІЙ КОРЕЇ; АВСТРАЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В БОЯХ ПРОТИ ЧЕРВОНИХ

Токіо, 3. липня. — Останні три дні війни в Кореї позначилися деякими дальшими успіхами червоних, як в останньому чотири великих колони большевицьких військ почали посуватися на південь і на південний схід, намагаючись оточити місто Сувон, 20 миль на південь від зайнятої вже червоними столиці Сеуль. В Сувон є важливий під стратегічним оглядом аеродром. Американські сухопутні війська, правдоподібно одна дивізія, що була перекинена морем з Японії, посуваються на північ на зустріч ворогові. Стверджується, що південно-корейська армія вже майже заломана під першими ударами большевиків. Сподіються, що американські війська вже в кожній хвилині можуть нав'язати боєвий контакт з червоними, що наступають. В міжчасі американська авіяція щораз більше розгортає свої дії, не обмежуючись вже тільки до фронту, але й поширюючи її на большевицьке запілля. Вчора з'єднання суперфортець Б-29 виконали налет на большевицький аеродром в Йонпо, 135 миль в глибині північно-корейської території, закидуючи його бомбами всіх калібрів. Налет відбувся в супроводі австралійських боєвих літаків, що вперше взяли участь в боях проти большевиків. Американські пілоти стверджують, що підчас вчорашньої акції вони збили один совєтський літак з незміненими совєтськими відзнаками. Інші збиті ворожі літаки мали комуно-корейські знаки. Розвідочні літаки опісля ствердили, що американський налет на червоний аеродром в Йонпо заподіяв величезні шкоди, знищивши цілком 7 комуністичних літаків на землі і багато пошкодивши і майже цілком вивівши з ладу сам аеродром. Американська і

СОВЄТСЬКА ПРОПАГАНДА НАПАСТУЄ ЗДА ЗА КОРЕЮ

Москва, 3. липня. — Совєтська пропаганда всіми своїми голосами почала пропаганду проти „інтервенції" в Кореї, напастуючи щораз гостріше Злучені Держави Америки. Урядові „Ізв'єстія" в редакційній статті обвинувачують Америку в „прямому акті аґресії", що „викликав обурення серед всіх друзів миру в світі" та патетично кричать „геть руки від Кореї". Подібні коментарі надруковано теж в партійній „Правді" та в інших совєтських органах.

ВІЛЬНИЙ СВІТ ПІДДЕРЖУЄ АКЦІЮ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АҐРЕСОРІВ

Лейк Соксес, 3. липня. — Вільні країни продовжують зголошувати свою повну піддержку веденій Злученими Державами і піддержуваній Об'єднаними націями акції проти комуністичних аґресорів в Кореї. Крім Британії, Голландії, Австралії, Канади, Франції та цілого ряду інших країн, в останньому зголосили свою готовість прилучитися до цеї акції теж Данія та Ізраїль. Шведський міністер закордонних справ назвав комуністичний напад на Корею „актом аґресії, що загрожує світовому мирові". Комуністичні п'яті колони по цілому світі почали зі свого боку „протести" проти „американської інтервенції" в Кореї.

КЕЙЙ СТВОРИВ НОВИЙ УРЯД ФРАНЦІЇ БЕЗ СОЦІЯЛІСТІВ

Париж, 3. липня. — Під натиском міжнародних подій та можливости нової світової кризи, новоіменований премієр Генрі Кейй швидко створив і вчора ввечорі вже проголосив новий уряд Франції. Новий уряд, в якому немає соціялістів, опирається на центрально-ліберальних і правих партіях. — Вправді, соціялісти заповіли „відповідну піддержку" новому урядові, проте премієр Кейй намагався запевнити собі необхідну більшість в парляменті теж на випадок, якщо б соціялісти виступили проти нього. Сам Кейй є лідером Радикальної партії. Важливіші міністерства в новому уряді обсаджені так: Генрі Кейй — премієр і міністер внутрішних справ; міністер закордонних справ — Роберт Шуман; міністер юстиції — Рене Маєр; міністер оборони — Рене Плєвен; Важливий пост міністра для справ союзних держав і Далекого Сходу передано Полеві Рейно, віддаючи йому військову і цивільну владу в Індо-Китаю та взагалі в далеко-східних справах. Номінація Роберта Шумана міністром закордонних справ заповідає продовження очолюваної ним і в попередньому уряді закордонної політики. По партійному складі в уряді є 7 радикалів, 11 популярних республіканців, 5 незалежних і по кількох з інших центральних партій. Стверджується, що новий уряд є в порівнянні з дотеперішніми помітним дальшим зворотом на право.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ЗАКІНЧЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ З НІМЕЧЧИНОЮ

Лондон, 3. липня. — Сьогодні тут почнеться конференція представників Злучених Держав Америки, Британії і Франції в справі можливостей формального закінчення воєнного стану з Німеччиною без підписання мирового договору. Конференція, що має приготовити відповідне звідомлення міністрам закордонних справ цих трьох великодержав, які відбудуть свої чергові спільні наради в Ню Йорку у вересні цього року, розгляне французький меморіял з 21-го червня, в якому стверджується, що воєнний стан з Німеччиною логічно був закінчений 5-го травня 1945 року, рівночасно з поваленням націстичного уряду, з яким західні країни були у війні.

ГРУПА РЕСПУБЛИКАНЦІВ ЗА СТВОРЕННЯ „ТИХООКЕАНСЬКОЇ РАДИ"

Филаделфія. — Минулого тижня радила в Филаделфії група республіканців, яка створила організацію під назвою „Ріпобликен Едвенс", ціллю якої є „оживлення партії". Ця організація проголосила тепер „деклярацію принципів". В цій деклярації говориться теж про конечну потребу створення „Тихоокеанської Ради", яка малаб переконувати народи Азії, що Злучені Держави не мають ніяких імперіялістичних цілей, коли взялися за стримання совєтської аґресії на Далекому Сході. На республіканськім зїзді в Филаделфії були представники з 12 стейтів. Головував нюйорський адвокат Генрі Варнум Пур, б. президент Молодечих Республіканських Клюбів. Головна кватира організації „Ріпобликен Едвенс" находиться в Ню Йорку: 303 Лексинґтон евеня. Організація буде намагатись зробити Республіканську партію більш „проґресивною", як кажеться у її плятформі. Вона теж заявилась за американську оборону свободи азійських народів.

СТРІЛОЧНИКИ ПРОДОВЖУЮТЬ СТРАЙК

Шікаґо, 3 липня. — Джан Тед Скат мол., голова Краєвої Ради Посередництва (залізничників), звернувся до Юнії Стрілочників Північної Америки (звязаної з Американською Федерацією Праці), щоб вона припинила страйк проти пяти залізничих компаній на Заході. Звернення Скатa мало „патріотичний" характер. Мовляв, критичні події в Кореї вимагають припинення страйку. Артур Ґловер, президент юнії, взяв це звернення за обиду. Він заявив, що страйк немає нічого спільного з „патріотизмом", бо коли уряд має пересилати залізницями якісь матеріяли, звязані з „критичним положенням„ то стрілочники готові кожної хвилини виконати свою роботу. Страйк змагає до кращих умовин праці для стрілочників, каже Ґловер, але ні залізничі компанії, ні Рада Посередництва не виявляють доброї волі, щоб прийти до згоди. Заповідають, що з днем 15 липня готові застрайкувати ще залізничі кондуктори, теж з тих самих причин, що й стрілочники.

АВСТРІЙЦІ ЗАБОРОНИЛИ НЕО-НАЦІСТИЧНУ ПАРТІЮ

Відень, 3. липня. — Австрійський уряд заборонив праве крило Ліґи Незалежних в Стирії, закидуючи їм пропаганду нео-націзму. Міністерство внутрішніх справ заявило, що розв'язання Ліґи не матиме впливу на положення її представників в законодавчих установах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СВЯТО НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Дня 4 липня 1776 року Континентальний Конґрес, який радив у місті Филаделфії, ухвалив виготовлену Томою Джеферсоном „Декларацію Незалежности", якою проголошено вільну і незалежну американську республіку — Злучені Держави Америки. Филаделфійський „Дзвін Свободи" на якому видніє напис: „Голоси волю по всій країні усім її мешканцям", повитав цю радісну подію, а його гомін понісся не тільки по цілій американській землі, але й по всьому світі, як пострах для гнобителів, а радість для гноблених і поневолених.

Проголошення американської незалежности було одначе тільки проголошенням великого ідеалу, який щойно треба бумо здійсняти великими жертвами крови. По довгих роках боротьби (1775-1783) молода держава перемогла. Не зважаючи на різні кризи, які їй довелось ще переживати, вона почала скоро підніматись і ставати багатою і потужною країною. Молоде покоління, яке виростало в нових обставинах, брало вже високі ідеї, що лягли в основу „Декларації Незалежности" за щось природне і таке, що нам не треба більше журитись. Для нього „Форт оф Джулай" ставав радше днем розривки, ніж спогадів про велику історичну подію. Це наставлення дуже дивувало наших старих імігрантів, що звикли іншими очима глядіти на того роду свято, тісно зв'язане з їхнім ідеалом, в глибині душі захованим, себто з визволенням і незалежністю „Старого Краю". В „Свободі" з-перед 50 років читаємо у статті про „Форт оф Джулай" (5 червня 1900), що коли американці не дбають, щоб належно відсвяткувати їх День Незалежности, то треба це зробити „форейнерам" а зокрема синам „поневоленого українського народу" і „підняти прапор свободи і незалежности високо вгору та голосити цілому світові, не тільки в день 4-го липня, але завжди і кожного місяця, що свобода і незалежність належить після права природи, не лиш деяким, але кожному народові, що живе на землі".

Як добре розуміли ці старі еміґранти Джеферсона, автора „Декларації Незалежности": Його останні слова, які передруковуємо на іншому місці, є найкращим доказом цього. Особиста свобода і національна незалежність були для Джеферсона цінностями, для здобуття яких ніяка жертва не є завеликою. Це був демократ з кости і крови, для якого тиранія була найбільшим ворогом. Навіть і така „тиранія", яку треба було терпіти англійським колоністам на американській землі через нездарність і впертість тодішнього англійського короля, а яка на ділі не була ніякою тиранією і не була навіть подібна до того, що приходилось у цьому часі терпіти українському народові під російськими царями чи польськими королями.

Перша і друга війна навчили американців глядіти інакше на свій „День Незалежности", як це було тому 50 років, як теж інакше цінити американську свободу. Одначе радикальна зміна зайшла щойно тоді, як американці стрінулись віч-на-віч з совєтською тиранією та намаганням Москви поширити цю тиранію теж і на Злучені Держави Америки. „Ворог не дає нам іншого вибору — крім перемоги або смерти", писав у своїм військовім приказі Джордж Вашинґтон рік по „Декларації Незалежности", коли лави борців рідшали і здавалось, що нема рятунку. „Чей же не хочете пхати свої горла у ворожу петлю?". писав Вашинґтон далі, нагадуючи воякам страшну судьбу, яка жде їхніх батьків, жінок, дітей і приятелів, як ворог переможе. Ці слова неслись по американській землі тому 173 роки у боротьбі, яка була „родинним непорозумінням" англійських іміґрантів з їх рідним краєм. Та яких слів треба б сьогодні, щоб могти ними потрясти цілу країну, якій ніяк не минути нової, але вже справді страшної боротьби в обороні своєї волі й волі цілого людства.

DECLARATION OF INDEPENDENCE

ДЕКЛЯРАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

(Переклад з англійського)

В КОНҐРЕСІ, ДНЯ 4-го ЛИПНЯ 1776

ОДНОДУШНА ДЕКЛЯРАЦІЯ ТРИНАДЦЯТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

КОЛИ в ході людських подій стане конечним для одного народу розірвати політичні вузли, які в'язали його з іншим та зайняти між потугами землі окреме і рівне місце, признане йому законами Природи і Бога Природи, гідна увага до опінії людства вимагає, що він повинен об'явити причини, які спонукують його до роз'єднання. Ми вважаємо ці правди за само-наявні, що всі люди є сотворені рівними, що вони є наділені їх Творцем певними невід'ємними Правами, між якими є Життя, Вільність і змагання до Щастя. Що для забезпечення цих прав встановлено між Людьми уряди, які виводять свою справедливу владу від згоди тих, якими володіють, — Що колинебудь будь-яка форма влади стає деструктивною для тих цілей, Правом Народу є змінити або повалити її та встановити новий уряд, кладучи його основи на таких принципах та організуючи його владу в такій формі, які видавалися б йому найбільш правдоподібні для здійснення його Безпеки і Щастя. Мудрість справді диктувала б, що влади, встановлені давно, не повинні бути змінювані з легких і проминаючих причин; і відповідно до того ввесь досвід виявив, що людство є більш схильне терпіти, доки зла є стерпні, ніж обстоювати свої права, поваляючи форми, до яких воно призвичаїлося. Але коли довгий ряд зловживань і узурпацій, що змагають до тої самої мети, виявляє намір підкорити його під абсолютний деспотизм, це є його правом, це є його обов'язком, скинути таку владу та подбати про нових Сторожів своєї майбутньої безпеки. Такою була терплива мовчазна згода Колоній; і такою є тепер конечність, яка примушує їх змінити їхню попередню систему уряду. Історія теперішнього короля Великої Британії є історією кривд і узурпацій, всі з яких мали за пряму ціль встановлення абсолютної тиранії над Стейтами. В доказ цього факти хай будуть подані щирому світові. — Він відмовив своєї згоди на закони, найбільш корисні і потрібні для публичного добра. — Він заборонив своїм губернаторам видавати закони безпосередньої і пекучої важливости, якщо не будуть припинені в своїй дії, аж доки не буде одержана його згода; і коли так здержані, він аж надто занедбував доглянути їх. — Він відмовлявся видати інші закони для вигоди великих районів народу, доки ці народи не відмовляться від права репрезентації в законодавчій владі, права неоціненого для них і грізного тільки для тиранів. — Він скликував разом законодавчі тіла на місцях незвичних, невигідних і віддалених від сховищ публичних протоколів, з єдиною метою втомлювання їх у виконанні його заходів. Він кількакротно розв'язував Палати Репрезентантів за спротив з мужньою рішучістю проти його посягань на права народу. — Він довчий час відмовлявся, після таких розв'язань, спричинити вибір інших; внаслідок цього законодатна влада, незнищима, повернула до широких мас народу для її виконування; Стейт в міжчасі залишався виставлений на всі небезпеки інвазії зі зовні та на судороги внутрі. — Він намагався недопустити до заселення цих Стейтів; зупиняючи в тій цілі закони натуралізації чужинців; відкидаючи видачу інших для заохоти їх міграцій сюди, та підносячи умовини нових привласнень землі. — Він ставив перешкоди Адміністрації Справедливости, відмовляючи своєї згоди на закони для встановлення судейської Влади. — Він узалежнив суддів тільки від своєї волі щодо вдержування їх урядів та щодо суми і виплати їх заробітків. — Він створив множество нових урядів і наслав сюди зграю урядників, щоби непокоїли наш нарід та виїдали його субстанцію. — Він вдержував між нами, в часах миру, постійні армії без згоди наших законодавчих тіл. — Він наміряв скасувати військову незалежність і підчинити її Цивільній Владі. Він об'єднався з іншими, щоби підкорити нас юрисдикції, чужій для нашої конституції та невизнаній нашими законами; даючи свою згоду на їх діяння, що претендують на законодавство: — Розміщуючи великі частини озброєних військ між нами: — Захищаючи їх інсценізованими процесами від покарання за будь-які вбивства, які вони поповнили б на мешканцях цих стейтів: — Перериваючи нашу торгівлю з усіми частинами світу. — Накладаючи на нас податки без нашої згоди: — Позбавляючи нас в багатьох випадках добродійства судження присяжними: — Перевозячи нас за моря, щоб нас судити за удавані злочини; — Поваляючи вільну систему англійських законів в сусідній провінції, встановляючи опісля довільний уряд та поширюючи його межі так, щоб нагло зробити його прикладом та пригожим знаряддям для введення такої самої абсолютної влади в цих колоніях: — Відбираючи наші хартії, поваляючи наші найбільш вартісні закони та змінюючи основно форми наших урядів: — Припиняючи наші законодавчі тіла та проголошуючи себе самих наділеними владою законодавства для нас в усіх випадках, які б вони не були. Він заставляв тут уряди уступати, проголошуючи нас позбавленими його охорони і ведучи війну проти нас. — Він плюндрував наші моря, спустошував наші побережжя, палив наші міста і нищив життя нашого народу. Він під цю пору перевозить величезні армії чужих наймансців, щоби завершити діло смерти, спустошення і тиранії, яке вже почалося в обставинах жорстокости і перфідії, які навряд чи мають собі подібні в найбільш варварських віках та цілком негідне голови цивілізованої нації. — Він змушував наших співгромадян, взятих в полон на повних морях, носити зброю проти їх країни, ставати катами їхніх приятелів і братів, або гинути самим з їхніх рук. — Він викликав домашні повстання між нами та намагався наводити на мешканців наших кордонів безпощадних індіянських дикунів, відомим законом війни яких є негідне нищення всіх віків, полів і умовин. В кожній стадії цих опресій ми просили полекш найбільш покірливими словами: Наші повторювані прохання мали у відповідь тільки повторювані кривди. Князь, характер якого позначується кожним актом, що може окреслювати тирана, не надається на те, щоби бути володарем вільного народу. Ми теж не занедбали уваги у відношенні до наших британських братів. Ми час до часу остерігали їх щодо замірів їх законодавчих тіл поширити на нас нестерпну юрисдикцію. Ми пригадували їм обставини нашої еміграції і поселення тут. Ми апелювали до їх вродженої справедливости і великодушности, і ми заклинали їх зв'язками нашого спільного походження, щоби вони зреклися цих узурпацій, які невідхильно перервуть наші звязки та нашу кореспонденцію. Вони теж були глухі на голос справедливости і єдинокровности. Тому ми мусимо неохоче погодитись на конечність, яка об'являє наше роз'єднання, та вважати їх, як ми вважаємо решту людства, ворогами у війні, в мирі приятелями. —

ТОМУ МИ, представники **ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ**, зібрані на Генеральному Конґресі, апелюючи до Найвищого Судді світу щодо чесности наших замірів, в імені і з уповноваження доброго народу цих Колоній врочисто проголошуємо і заявляємо, що Злучені Колонії є, і на підставі права повинні бути **ВІЛЬНИМИ І НЕЗАЛЕЖНИМИ ДЕРЖАВАМИ**; що вони є звільнені від всякого підданства Британській Короні, та що ввесь політичний зв'язок між ними і Державою Великої Британії є і повинен бути цілком зірваний; і що вони, як Вільні і Незалежні Держави, мають всю владу об'являти війну, заключувати мир, підписувати союзи, встановляти торгівлю та виконувати всі акти і речі, що їх Незалежні Держави можуть з права робити. І для піддержки цеї Декларації, з твердою вірою в захист Божого Провидіння, ми взаємно прирікаємо один одному наше життя, наше майно і нашу святу честь.

John Hancock	Benj. Harrison	Lewis Morris
Button Gwinnett	Thos. Nelson, Jr.	Richd. Stockton
Lyman Hall	Francis Lightfoot Lee	Jno. Witherspoon
Geo. Walton	Carter Braxton	Fras. Hopkinson
Wm. Hooper	Robt. Morris	John Hart
Joseph Hewes	Benjamin Rush	Abra. Clark
John Penn	Benj. Franklin	Josiah Bartlett
Edward Rutledge	John Morton	Wm. Whipple
Thos. Heyward, Jr.	Geo. Clymer	Saml. Adams
Thomas Lynch, Jr.	Jas. Smith	John Adams
Arthur Middleton	Geo. Taylor	Robrt. Treat Paine
Samuel Chase	James Wilson	Elbridge Gerry
Wm. Paca	Geo. Ross	Step. Hopkins
Thos. Stone	Caesar Rodney	William Ellery
Charles Carrol of Carrollton	Geo. Read	Roger Sherman
George Wythe	Tho. M. Kean	Sam. Huntington
Richard Henry Lee	Wm. Floyd	Wm. Williams
Th. Jefferson	Phil. Livingston	Oliver Wolcott
	Frans. Lewis	Matthew Thornton

„Неконституційна" необхідність

Два замітні голоси, які появилися в Конґресі підчас одобрення заряджень президента в справі оборони Кореї, походять з двох протилежних таборів. Один — це голос сенатора-республіканця Джеймса П. Кема. Хоч спонуки до протесту були у кожного з них різні, то законна підстава, на яку вони покликувалися, була та сама, конституційного права на такі зарядження, що є воєнними кроками, бо це належить до Конґресу.

Цього, що виповідження війни належить до прерогатив Конґресу, ніхто не оспорює. Виринає тільки сумнів, коли саме збройне діяння треба вважати війною, а коли тільки інтервенцією чи іншого роду діянням, яке не є точно наперед передбачене. Коли подавляюча більшість обох конґресових палат резиґнує зі своєї прерогативи і признає президентові право такого зарядження, як це сталося тепер у випадку з Кореєю, то такі рішення вважається законними; їх не вважається формальним виповідженням війни.

У таких справах Америка керується традицією. Так і сталося з рішенням президента Трумана у випадку нападу комуністів на Південну Корею. Це вважається „неконституційною конечністю". Події з недавнього минулого вказують, як треба поводитись президентові на випадок наглої потреби.

Історики пригадують, що Америка знайшлася в подібному положенні в 1914 р., коли то серед громамадянської війни в Мексику президент Вудро Вилсон наказав американській воєнній фльоті зайняти мексиканський порт Вера Крус, щоб недопустити там до вивантаження зброї, яка могла б бути вжита проти Злучених Держав. Це сталося 21 квітня 1914 р., а наступного дня Конґрес ухвалив резолюцію з одобренням зарядження президента. Тоді, щоправда президент звернувся був ще перед тим до Конґресу за відповідною повновластю, одначе Конґрес не зробив нічого в тій справі і президент самий зробив те, що вважав за необхідне.

Подібні випадки траплялися частіше в околиці Карібського моря, яке лежить у сфері впливів ЗДА, де треба було брати в охорону американських громадян. Теж в часі повстання „боксерів" у Китаю в 1900 р. президент вислав до Китаю збройні сили, які вживали гармат і воєнної тактики, а проти цього не було ніяких міжнародних протестів. Тому теж і Конґрес не потребував цензурувати ані закладати протесту проти наказів президента, як команданта збройних сил.

Під теперішню пору прилюдна опінія опирається теж на тактиці модерного воювання. Безупинні провокації комуністичних урядів різних країн не завжди дають спроможність підшукати точно приклади з міжнародніх конфліктах минулого. Вже сама атомова бомба, яку мають уже вороги і загроза від неї є найважливішою спонукою швидкого діяння, щоб захистити громадян перед непередбаченими жахливими наслідками. При згадці про мотиви останнього зарядження Трумана звертають загальну увагу на наставлення демократичних країн світу, які глядять на Америку як на свого оборонця і евентуального рятівника. Критики демократичного ладу часто говорять, що він не надається на такі часи, коли тоталітарні режими діють з блискавичною швидкістю. Отже при вирішуванні таких наглих справ треба демократичним країнам вважати на це недомагання, щоб не дати себе випередити тоталітарним режимам.

Що комуністи допустилися в Кореї збройної аґресії, нема найменшого сумніву. Південна Корея тільки оборонялась. Обєднані Держави були обовязані її боронити. Америка поминаючи свої інтереси, виконує в цьому випадку в першу чергу рішення Ради Безпеки О. Д.

Ольга Мак. Авторські права застережені!

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

32)

— Слухайте, Іване, що це за міліціонер приходив?

— Та це не міліціонер, це з санітарного відділу. Хіба ж ви не бачили по відзнаках? Вони тільки однострої мають однакові, а відзнаки різні... Цей приходить сюди щомісяця на ревізію: чи виходки чисті, чи сміття де нема, чи яма на відпадки в порядку утримується...

— То це ви йому сказали, що мій чоловік хворий?

— Та сказав, бо він питав, що це у нас на подвір'ї діється... А хіба що?

— Нічого!...

Прийшовши до хати, попадаю в істерику. Мене опановує і радість, що тривога так смішно скінчилася, а разом — невимовний біль на ганебність життя, що перетворила нас в наляканих зайців, котрі бояться власної тіни...

Олександрові той інцидент мало не коштував життя: коли я знову прибігла до лікарні з іншою запискою, він уже був безпам'яти від страшної горячки, спричиненої тяжким нервовим потрясенням. Лікар потім казав, що маячив судами, якимсь Руденком і якоюсь кімнатою ч. 22...

Не менш смішний і характерний випадок стався на кілька місяців пізніше, коли чоловік уже був здоровий.

В один день ми умовилися, що він прийде за мною до школи, коли я скінчу свої години. І він прийшов, але саме захворів один учитель, і директор попросив мене заступити його і дати ще одну годину.

— То ми так зробимо, — каже мій муж: — ти йди на цю годину, а я тимчасом пройдуся містом і за 45 хвилин прийду по тебе.

На тому розходимося.

Година минула. Я приходжу до учительської кімнати, але Олександра нема. Чекаю 10 хвилин, 20, півгодини — нема! Трохи здивована, що він не дотримав своєї обіцянки, збираюся і йду додому.

Але і дома Олександра нема.

Минула година, минула друга, а він все не приходив.

Поденервована, вдягаюся і йду його шукати, нічого не кажучи матері. Вийшовши на вулицю хвилину зупиняюся, а потім направляюся в ту сторону, де знаходиться НКВД. Дійсно, інстинкт мене не обдурив, і, минувши кілька кварталів, зустрічаю чоловіка.

—Бійся Бога, чоловіче! — накидаюся на нього. — Де це ти блукаєш?!

— Тільки не гнівайся! — виправдується чоловік. — Слово чести, я ненивен! Ти уяви собі, яка була зі мною пригода!

Вийшов я зі школи і пішов у місто. Мене давно цікавила та частина, що є коло костелу, бо там є будівлі дуже старої архітектури. Отже, пішов я туди. Ходжу і розглядаюся.

Кулька разів мало мені під ноги не влізла якась стара жидівка, котра все забігала наперед і поглядала на мене з великою цікавістю. Але я не звертав на неї особливої уваги.

При самому костелі є один дуже старий наріжний будинок, може 17-го чи 18-го століття. Над входом виритий якийсь герб і латинський напис, але такий збитий, що його не можна відчитати. Будинок, видно, був кілька разів грунтовно ремонтований, бо нові вікна і інші поправки цілком зіпсували його початковий стиль.

Я обійшов будинок з двох сторін і зупинився перед входом, стараючись відчитати знищений часом латинський напис.

В цю хвилину до мене підходить та сама жидівка і питає:

— Ви когось шукаєте в цьому домі?

—Ні.

— Ви тут когось чекаєте?

— Ні!

— Ну, а чого ж ви так заглядаєте?

— А вам до того яке діло?! — визвірився я, роззлощений таким нахабством.

Жидівка щезла.

Я хотів оглянути будинок з іншої сторони, але різні прибудови і мури внутрішніх дворів запирали мені дорогу, так, що я змушений був перейти аж на другу вулицю.

Тільки обійшов я на другу сторону і зупинився перед заднім виходом, як до мене приступило двоє міліціонерів.

— Громадянине, що ви тут робите?

Спитати їх своєю чергою, яке їм до того діло, вже було неможна, а тому я відповів:

— Дивлюсь.

— На що ж ви так дивитесь?

— Адже бачите, що дивлюсь на будинок!...

— Ага!... Ну, ідіть за нами! І мене ведуть... в НКВД!

Проходячи коридором, я зауважив, як в одній кімнаті мелькнула голова знайомої вже жидівки і сховалася за двері.

Заходимо до дижурного. І знову, як колись:

— Впіймали підозрілого!

— Обшукати!

Мене ревізують, витягають мої документи, серед яких є копія вироку Верховного Суду УРСР, відповіди Хрущова і секретаря Сталіна.

Подивившись на всі ці папери і задавши мені кілька питань, дижурний, очевидно, прийшов до висновку, що розібратися у тому всьому — є понад його сили, а тому наказує мені чекати начальника.

Поки той прийшов, минуло десь з півтори години.

Спочатку дижурний до кабінету начальника пішов сам, і лиш через якийсь час покликали туди мене.

З перших запитань я зрозумів, що вся моя історія, включно з протестом прокуратури, в місцевому НКВД уже добре відома, і начальник, допитуючи мене, хотів лише вивірити, що я буду відповідати.

— То ви і тепер заперечуєте, — спитав мене нарешті, — що належали до контрреволюційної збройної організації?

— Заперечую!

— Гм!... А для чого ж вам треба було так докладно оглядати місто?

— Я завжди цікавився архітектурними пам'ятками.

— Так? Ви хіба з професії — архітектор?

— Ні, але я люблю історію.

— Що значить „люблю історію"? І що спільного має історія із архітектурою?

— Має багато спільного!

— Невже?!! — здивувався начальник. — Але ж ви не є історикoм!

— Ні...

— То чого ж ви тоді дурниці говорите?!! Скільки в місті є учителів історії, і ніхто з них ще не був зловлений на тому, щоб вони оглядали будинки. А ви не історик, і так раптом ними зацікавилися!

Пам'ятний день 4. липня

Один з найбільше пам'ятних Днів Незалежности — п'ятдесяті роковини Декларації Незалежности — так рідко згадується, що багато американців прочитає про нього, наче б то про щось зовсім нове, недавно відкрите в національних архівах.

Це було в 1826 році. З усіх 56 мужів, що підписали величний документ, який проголосив початок нового віку в історії людства, тільки троє були живі — Джон Адамс, Томас Джеферсон і Чарлз Каролл. Всі троє були запрошені до Вашинґтону на величне свято першого п'ятдесятиріччя Республіки.

Того року, Джан Адамс, що був другим Президентом Злучених Держав, мав 92 роки, Тамес Джеферс, що був третім Президентом, 84, а Чарлз Каролл, що пережив двох перших на 6 років, мав 89. Отже, в 1826 році ці три видатні старі мужі уже більше належали до історії, ніж до сучасности. І наче б то щоб показати, що їх місце уже справді було в історії, двоє з трьох великих державних мужів не побачили заходу сонця в день свята, хоч обоє бачили світанок того дня. Джеферсон помер у своєму улюбленому Монтічелло у Вірджінії, а Джан Адамс у старому будинку Адамсів у Квінсі, Масачусетс. — Оба вмерли 4. липня 1826 року, впродовж двох годин один за одним.

Рідко буває такий значущий збіг подій, як смерть Джана Адамса і Тамеса Джеферсона в той самий день — день п'ятдесятих роковин народження Республіки, у творенні якої обоє відіграли велику ролю. Джан Адамс був одним з найзавзятіших борців за незалежність; Тамес Джеферсон написав безсмертний документ, що її проголосив. Протягом усіх бурхливих днів Революційної Війни і Континентального Конгресу вони були політичними спільниками і щирими особистими друзями. Був і період відчуження, коли обоє були суперниками, кандидуючи на Президента. У президентських виборах 1796 року Джан Адамс дістав 71, а Джеферсон 68 голосів. В 1800 році прийшла черга на Джеферсона стати президентом, а в 1804 році він був обраний президентом вдруге. На той час відчуження друзів уже минуло і в старшому віці обидва патріоти постійно листувалися.

В день смерти Джан Адамс послав листа до мешканців свого міста з нагоди місцевого святкування Дня Незалежности, пишучи про „Незалежність навіки". Глибокі почуття Джеферсона були висловлені в його листі, написаному у відповідь на запрошення на святкування Дня Незалежности у Вашинґтоні. Цей лист, датований днем 24 червня, очевидно є останнім листом Джеферсона.

Цей лист починається так: „Високоповажаний Пане! Ласкаве запрошення, що я дістав ... як один з досі живих мужів, що підписали документ вагітний нашою власною долею, як і долею всього світу, є надзвичайно приємне мені ... Хоч воно чимало додає до страждань від хвороби, яка не дає мені змоги взяти участь у святкуванні цього дня ...

„Звичайно, то була би велика насолода для мене особисто зустрітися і обмінятися привітаннями з маленькою групою тих, що ще лишилися з тих достойників, які приєдналися до нас того дня у сміливому і водночас повному сумнівів виборі, що ми мали зробити для нашої країни, вибравши між покорою і мечем; я би так хотів разом з ними порадіти з того, що наші співгромадяни, після півсторіччя досвіду і розквіту нашої країни, продовжують схвалювати той вибір, що ми зробили.

„І нехай цей вибір буде для всього світу — а я певний, що він колись буде, для деяких частин світу скоріше, для інших пізніше — сиґналом до повстання людей, щоб розв'язати ланцюги, якими вони себе зв'язали під впливом невігластва та забобонів, і щоб прийняти благословення і переваги самоврядування ...

„Всі очі одкрились, або одкриваються на права людини. Загальне поширення світла науки уже відкриває кожному очевидну правду, що людські маси не народжувалися з сідлами на спинах, так само як і не народжувалась жменька людей в чоботах з острогами, щоб законно, з Божої ласки, їздити верхи на тих масах.

„Всі люди мають підстави для надій. А ми повинні завжди, в роковини цього дня згадувати про ці права і бути довічно віддані ним".

Добре перечитати 4 липня 1950 року ці слова автора Декларації Незалежности. Вони красномовно висловлюють ті почуття, що збудилися в ньому, коли він через 50 років оглянувся на день, відзначений тим, що величний документ став відомий його співгромадянам і усьому світові.

Загальна Рада.

В. І. Грищко

ДОБРЕ ДІЛО ДОБРУС'У

Коли на обрії українського життя в Америці з'явилась нова зірка під назвою ДОБРУС, відразу ж серед нашого громадянства з'явились сумніви: добре, чи не добре це діло — така поява? І хоч переважна маса тих, кого організувати й активізувати поставив своїм завданням ДОБРУС, привітала з великим ентузіязмом цю появу, як дуже добре й саме на часі нині діло, проте не забракло висловлених навіть у пресі і навіть також поза Америкою натяків, що це, мовляв, діло недобре і непотрібне.

Звичайно, з факту вияву такої розбіжності думок з цього приводу можна і тішитись, якщо вірно пише один публіцист у „Свободі", що „ніхто ж так не журиться мишою, що народжується в якомусь кутку ґетта". Але не потішаючим є той факт, що в даному разі має місце одне старе непорозуміння, яке є головним ґрунтом неприхильности певних кіл до ДОБРУС'у і яке треба тут нарешті розвіяти.

Справа в тому, що найбільшим каменем зіткнення протилежних поглядів на ДОБРУС є виразно підкреслена в назві цієї організації ставка її саме на українців з-під Совєтів, що є в Америці. Оце злощасне слово „совєти", що ним деякий час у позасовєтській околиці України презирливо називали тамтешні українці тих своїх братів, які трохи раніше від них попали у совєтське ярмо, — саме це, сприйняте з давніми провінційними упередженнями, й викликало в декого застереження.

А тим часом якраз у цьому й полягає найбільше добре діло ДОБРУС'у в Америці.

Передусім треба ствердити незаперечний факт, що сучасна доба української історії, отже — українські 50-ті роки 20-го століття (як це любить нагадувати й згаданий уже публіцист у „Свободі") — це якраз час історичного розвитку світу під знаком того історичного феномену, що називається „совєти", і в орбіті якого перебуває нині вся Україна, а не лише її давня підсовєтська частина. Саме проблема „совєтів" стоїть нині в центрі всієї світової проблематики. І хочемо ми того, чи не хочемо, але українська проблематика в цей час виходить на світову арену саме в зв'язку з актуальністю проблеми „совєтів", бо той одвічний російський імперіялізм, що лише в зміненій формі совєтів душить нині Україну, доходить нині до горла, а відтак — до свідомости, ще вільного демократичного світу саме своєю совєтською стороною.

Ця особливість українських 50-тих років 20-го століття не тільки робить уже недоречним анахронізмом старі провінційні упередження щодо „совєтів", як ніби то справи лише самих таких собі старих українських „совєтів", але й ставить у самому центрі сучасної української політичної проблематики саме проблему капіталізації для української політики факту, так би мовити, підсовєтськости і підсовєтської протисовєтськости всієї сучасної України. А коли так, то якраз оті українські „совєти", якими нині є всі українці в усій Україні, їхній голос в українському політичному житті в позасовєтському світі набуває першорядного значення, як голос, так би мовити, безпосереднього об'єкта сучасної світової політики.

Зокрема ж надзвичайно велике значення для громадсько-політичної опінії сучасного світу має тепер голос безпосередніх жертв тієї совєтської системи, що такою небезпекою нависла над цим світом. Це голос безпосередніх жертв того совєтського плянового народовбивства, проти якого мобілізується нині світова опінія. Це голос тих мільйонів репресованих під Совєтами, що становлять собою нині буквально основну масу людей підсовєтського світу і основну протисовєтську силу там. І звичайно, для нас дуже важливим є, щоб саме українська нота в цьому голосі була якнайсильніша. Тим більше, що саме Україна видала з себе найбільшу кількість таких жертв, бо Україна була і є головним об'єктом совєтських репресій і головною силою протисовєтського спротиву.

Та чомусь досі було так, що якраз українська нота в цьому голосі була чи не найслабша. В усякому разі її незмірно переважували російська і, навіть, польська ноти, хоч росіяни найменш репресовані під Совєтами, а поляки щойно починають той шлях, що його українці пройшли вже протягом понад тридцяти років. При чому — і росіяни, і поляки на цьому моменті виграють на міжнародньо- політичній арені великі політичні козирі, використовуючи при тому часто також і українські шанси. Зокрема це роблять росіяни. Взагалі росіяни не тільки капіталізують, але й монополізують для себе право голосу від підсовєтського світу і його жертв у сучасній ситуації загальної актуалізації підсовєтської проблематики в світі. Що це не йшло і не йде на добро української справи, а навпаки, — цього не треба доводити. Але треба зовсім ясно здати собі справу: в чому причина такого стану?

Ця причина зводиться в основному до одного: відсутність або слабість належного організованого впливу українців з-під Совєтів взагалі, а репресованих українців з-під Совєтів зокрема, на саме українське громадсько - політичне життя закордоном. Наслідком цього була також відсутність або слабість їхнього голосу й на міжнародньо-політичній арені. Це явище досі було зумовлене передовсім повоєнною тегеранськo-ялтянською атмосферою життя української еміграції, серед якої просто не мали права існувати якісь форми вияву не лише бувших репресованих з-під Совєтів, а взагалі бувших підсовєтських людей. До того ж не малу ролю відіграв також брак належного зрозуміння політичної ваги підсовєтських елементів з боку привілійованої в цих умовинах, а тому й переважаючої, частини позасовєтської української еміґрації, з правила настроєної неґативно до будь якої активізації українських „совєтів". Та як би там не було, але фактом є, що бувших репресованих українців з-під совєтів, як організованого політичного чинника, ні в українському, ні в міжнародному політичному світі не було.

Особливо ж відчутним для української справи був цей факт в Америці, що є нині справжнім центром політичного життя всього світу. Донедавна тут просто навіть фізично не існувало категорії взагалі українців з-під Совєтів. Натомість існувала й все зростала в своєму політичному значенні категорія підсовєтських росіян і безпосередньо потерпілих від совєтських репресій поляків. Вони й наповнили своїм змістом зацікавлену підсовєтською проблематикою американську пресу і радіо, вони ж заповнили своїми виступами цілий протисовєтський відтинок американської пропаганди і вони здобулися на великі впливи серед американської громадсько - політичної опінії. Вони нарешті задають цілий тон в усіх міжнародно-політичних акціях в Америці, де тільки потрібно голосу жертв совєтських репресій. Зокрема вони монопольно репрезентують ці жертви в Міжнародному Втікацькому Комітеті під керівництвом Р. Бирда з Ню Йорку, а серед них, під їхньою еґідою й на їхню користь, виступають і наші рідні „енки", що почали з'являтися в Америці.

(Кінець буде).

Марія Косович

Ще про „Фонд Опіки"

Справою створення „Фонду Опіки для діячів української науки і культури" цікавиться щораз більше число свідоміших українців. У пресі читаємо статті, написані на цю тему, і в щоденному нашому житті чуємо оживлені розмови, а то й пристрасні, палкі дебати над цією проблемою. І вже зовсім ясно запримічуємо, що в зв'язку з цією важливою справою твориться серед громадянства два табори. Це прихильники й опоненти. На щастя, прихильників зустрічаємо частіше, і тому теж кріпшає наша віра в реалізацію цієї ідеї.

Все ж таки мусимо заздалегідь упоратися зі скептичними думками гурту опозиціонерів, щоб і цей гурт бодай згодом виявив хоч трохи зрозуміння для цієї справді актуальної, пекучої проблеми, що до її розв'язки повинні причинитись також і ми — українці, а не тільки будь-які інші „загальнолюдські чинники". Бо якщо ми поставимось байдуже до найзаслуженіших, найстарших наших братів, то що тоді подумають про нас саме ці „загальнолюдські чинники" з урядовцями IРО включно?! Чи ж треба в тисячний раз пригадувати, що справа опіки над українськими діячами, це між іншим справа опіки над нашою доброю славою, над нашою національною гідністю, над нашою честю не тільки перед нами самими, але передовсім перед очима інших народів світу?!

І якраз тому нас — прихильників справді дивує, а інколи навіть нас сердить надмірний скептицизм опонентів. Ось недавно один із них сказав, що він „сумнівається в доцільність такої акції", бо людей старшого віку краще залишити в Німеччині, ніж спроваджувати до Америки. Інший громадянин знову твердив, що діячі старшого віку мало „продуктивні", тому їх „не оплачується" спроваджувати сюди. А ще інший твердив, що ідею опіки над діячами можна обґрунтовувати в якійсь „іншій дійсності", але ніколи в теперішній нашій. Мовляв, наша дійсність тут, на американському терені знає тільки арґумент фізичної сили, і ще дещо вона узнає, що тільки має якунебудь спорідненість з т. зв. „холодним розумом". Бо „до серця" тут „не випадає" апелювати. Ось так говорять деякі наші громадяни, які ще до того самі вже не надто молоді, і які беруть участь у громадській діяльності, але які вже, „задоволені самі собою", не спішаться зрозуміти своїх старших колеґ. На жаль, наведені приклади правдиві, але, на щастя, їх не багато! Хотілось би не сердитись з приводу „таких громадян" (здається таки потрапимо це зробити). Але все ж таки заздалегідь хочемо вияснити цим громадянам, що першорядною метою „Фонду Опіки" мала б бути таки справжня постійна опіка над діячами старшого віку, не зважаючи на те, де ці діячі будуть проживати — все одно, чи в Европі, чи в Америці. Бо не йдеться нам про само спроваджування. Чей же ми дуже добре знаємо, що старших українських діячів можна б поділити на такі категорії:

1) Ті, яким лікарська еміґраційна комісія дозволить іміґрувати до Злучених Держав П. А., і які, знаючи стан свого фізичного здоров'я, самі відважаться на свої старші літа вибиратися в новий, американський світ.

2) Ті, яких лікарська комісія пустила б до Злучених Держав, але за яких треба б зложити грошеву кавцію. Здається, кавції важче буде роздобути, тому теж деякі з діячів не зможуть дістатися до Америки, але, може, вони могтимуть переселитися до будь-котрої з держав, що сусідують з Німеччиною.

3) Ті, яких лікарська комісія взагалі не випустить з Німеччини, бо їхній стан здоров'я показався б надто марний, надто захитаний.

Чи ж треба доказувати, що всі ці три категорії заслуговують на однакову моральну і фінансову піддержку?!

Ми ж читали недавно в пресі, що Мишиґенська Ліґа з Дітройту переслала деяку суму грошей до НТШ на підмогу старшим науковцям в Европі, і що ці гроші розділено якраз між найстарших українських науковців. І саме цей факт немов обґрунтовує наше твердження, що на опіку заслуговують не тільки ті діячі, яких ще можна „експлуатувати", але також і ті, які вже зовсім постарілись, знемощіли, а то й опинились на „ложі болізни". І якраз цими останніми треба широ заопікуватись, щоб хоч в останніх днях свого туземного життя вони відчули, що їхній труд, їхню творчість, їхні заслуги ми вміли оцінити, пам'ятаючи до кінця про тих, що були все своє життя жертвенними робітниками в українському науковому, чи культурному, чи громадському, чи в будь-якому іншому важному народному ділі. Бо справу опіки над українськими старшими діячами не можна трактувати тільки законами „бухгалтерії", медитуючи холодно, чи діячі — „старики" „продуктивні", чи ні. Якщо ми шукали б причини, чому деякі з діячів надто мало діяльні в громадській роботі, то, хто зна, чи не переконались би ми, що саме тому вони не працюють інтелектуально, бо життєві обставини заставили їх працювати фізично, щоб запевнити прожиток собі і своїй родині ...

Але краще лишім розшуки причин надто малої активности деяких діячів, і радше пошукаймо таких спонук, які воскресили б інтелектуальних наших працівників до нової діяльности. Безперечно, заснування „Фонду Опіки" могло б статися такою оживляючою спонукою. І ми гаряче бажаємо, щоб справді так сталося. Це велика справа і вона вимагає повноти засобів для чимскорішого здійснення. Вона вимагає, щоб апелювати „до розуму" і „до серця". Їй однаково потрібний „бухгалтерійний білянс" і таксамо необхідний „емоційний пульс".

Не забуваймо, що в залізному шляху є дві рейки, і так само в життєвому шляху мусять бути „дві рейки" поруч себе, щоб наше ідеї, наші справи посувались наперед. Тому теж вітатимемо всі голоси, що промовлятимуть або до розуму, або до серця. І хто зна, чи саме арґументи серця тепер нам найбільше не придались би для заснування „Фонду Опіки". Що ж — поживемо, побачимо ...

Покищо хотілось би ще тільки сказати, що сто разів мають слушність ті, які кажуть, що якщо датки на Народний Фонд впливали б своєчасно, то справу забезпечення українських діячів давно можна б було розв'язати серед низки інших справ, якими турбується УКК. І справді треба гаряче активізувати справу Українського Народного Фонду. Але поки ще це не сталось, то, мабуть, стільки ж само рації мають ті, які в справі опіки над діячами апелюють до обезпеченевих товариств. Бо чому ж так не могло б бути, щоб на обезпечення діячів зібрали гроші саме обезпеченеві товариства для яких ця справа стоїть на „першому щаблі" спорідненности своєю темою, своїм стилем і всякими своїми іншими зовнішніми і внутрішніми прикметами. Це могло б відбуватись бодай то тої пори, поки УКК заявить, що орґанізаційна сітка збірщиків уже так справно працює, що знайдуться гроші навіть для опіки над старшими діячами. Бо все таки факт, що дотепер у низці громадських справ доля наших високозаслужених земляків не стояла на одному з чільніших місць. А тимчасом там — у Німеччині в зв'язку з ліквідацією IРО ця справа щораз більше висувається на чоло всіх справ. Тому громадянство жде від своїх провідників якогось конкретного комунікату щодо цієї проблеми.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО В ДОВГУ".

По нарадах пленуму Спілки совєтських композиторів УССР, дня 25. 5. в Києві розпочав свою роботу 7-мий розширений пленум правління Спілки совєтських художників УССР. Учасники пленуму мають завдання обговорити роботу українських художників, продемонстровану на художніх виставках 1949 р., і визначити завдання та перспективи дальшого розвитку образотворчого мистецтва УССР.

Напередодні пленуму О. Шовкуненко, голова спілки художників УССР опублікував статтю про „піднесення українського образотворчого мистецтва". Посилаючись на відомі „історичні рішення партії з ідеологічних питань", він у статті прийшов до висновку, що образотворче мистецтво в Україні недостатньо більшевицьке, а „тема надхненної соціялістичної праці не досить повно відображена українськими художниками". Шовкуненко робить донос, що „на десятій українській художній виставці не було скільки — небудь значних картин, які змальовують працю стахановців соціялістичної індустрії. Українське образотворче мистецтво, — стверджує він, — все ще залишається у великому боргу перед партією і славним робітничим клясом України".

Шовкуненко вважає, що для ліквідації недоліків необхідно найповніша підпорядкованість праці низових клітин спілки централі, ще більша централізація вгору. (У. Думка).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

З приводу концерту віоленчелістки Зої Полевської

Дня 21 травня 1950-го р. до Українського Народного Дому в Джерзі Сити завітала наша відома віоленчелістка п. Зоя Полевська з концертом.

Всі точки обильної програми виконала вона незвичайно майстерно, так, що приявні слухали її гри з запертим віддихом, забувши про час і місце свойого перебування. Підчас гри п. Зоя Полевська показала себе зрілим мистцем, зокрема виявила чудову техніку й пам'ять, незвичайну легкість і певність гри та милу й повну звучність. Під кінець концерту приявні гучними оплесками прямо не хотіли її пустити зі сцени.

Та не зважаючи на такий високий мистецький рівень концерту, було на ньому замало публики, а по концерті навіть не появилась в пресі жадна згадка про нього.

З того приводу мимоволі насувається питання: Чому воно в нас так буває, що, як якийсь аматорський гурток дає виставу, то на ній майже повна заля публики, а по виставі ще й у пресі згадка на двітри шпальти, а коли справжній мистець виступає на сцені, то тоді заля майже порожна, а по виступі в пресі ні згадки. Невже немає в нас здорової оцінки вартостей? Чому, як появиться серед нас якийсь справжній талант, не даємо йому змогу піднятися до сонячних вершин, щоб звідтам далеко й широко ніс славу про Україну? Чейже мистецтво найсильніше промовляє до людей!

Тому на майбутнє слід нам уважніше ставитися до наших справжніх мистців.

Др. І. Л.

ЧЕСТЕР, ПА.

Віче в справі допомоги УККомітетові

Заходом недавно заложеного в нашому місті Т-ва „Самопоміч", при допомозі інших місцевих українських товариств та організацій, а зокрема при дуже видатній допомозі місцевого пароха укр. католицької церкви о. И. Баци, відбулося тут в дні 4 червня 1950 року згідно з закликом УККА, велике українське громадське віче.

Віче було влаштоване в приміщенні української катол. галі при другій і Турлов вулицях.

Вже два тижні до дня віча, ініціятивний комітет цього віча (п. Рощаковський, Сич, Мельник) подбали про відповідне розреклямування його, висилаючи запрошення всім місцевим організаціям та установам.

З головною доповіддю на цьому вічу запрошено делеґата УККА п. Юліяна Ревая.

Віче відкрив член ініціятивного комітету п. В. Сич, витаючи чисельно зібраних гостей та з'ясовуючи ціль і програму віча.

По обранні президії, предсідник віча, д-р Сеґер, в палких словах виказав потребу попертя УККА, який одинокий тут в Америці є покликаний заступати і боронити наші національні і політичні справи. Потім попросив до слова п. Ю. Ревая, представника УККомітету, якого присутні щиро повітали. У своїй промові п. Ревай змалював те непохитне змагання та боротьбу Українського Народу за свою самостійність і волю. Та боротьба йде дальше в краю і від її висліду залежить не лише свобода українського народу, але теж і свобода других поневолених народів. Бесідник підкреслив, що розріст комуно - московського імперіялізму може також змінити обличчя Америки і вона може утратити навіть і свою свободу.

Завданням усіх українців тут в Америці є ширити правду про Україну, про її визвольну боротьбу, а дальше ставати членами УККА, сплачувати національний даток і цей спосіб помогти йому в його тяжкій і відвічальній праці.

ців залежатиме, як УККА зможе виконати свої завдання.

На-прикінці віча член резолюційної комісії п. Сич відчитував опрацьовану тою комісією резолюції, які присутні прийняли гарячими оплесками. Ухвалено: 1) одобрити вповні працю УККА як одинокого національного представника Українців Америки, підпомагати в його праці та в цей спосіб облегшити ту затяжну боротьбу Українського Народу за Його найвищу Ідею — Волю. 2) Визнати Українську Національну Раду як найвище і одиноке національне представництво Українців на еміґрації.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

АМБАСАДОР КОРЕЇ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО РАДИ БЕЗПЕКИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ У СПРАВІ ДОПОМОГИ ПРОТИ АГРЕСІЇ. — Ця картина знята в часі нарад Ради Безпеки О.Д. в справі воєнних подій в Кореї. Зправа бачимо корейського амбасадора (д-р Джан Ченґ), як промовляє у справі негайної допомоги Південній Кореї, на яку напали комуністичні війська Північної Кореї, озброєні Советами. Зліва робить записки Ворен Остин, американський делеґат до О.Д.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19572 Овчаренка Олексія з с. Нехайок (Пирятин) від Кулінського Петра.

19573 Фостяк з Баландюків Юлію з Галичини від Шмаль Володимира.

19574 Палій Анну з с. Городок (Сянік) від Томин Марії.

19575 Мішечко Леонтія і його братів з с. Мокре (Пружани) від Діхтяр Єлисея.

19576 Пйондловську з Сосанських Марію, Тетяну, її вітчима Пацлавського Івана і Марію від Мриц Ірини.

19577 Кінаш Анну, д. Гриня і Олени з Орловських з с. Кізлова (Тернопіль) і Брикович Антонію, зам. Кормак з Озірної (Зборів) від Брикович Нестора.

19578 До людей доброї волі. Хто виробить ашуренс для молодого подружжя з одною дитиною? Чоловік може бути дяком. Голоситися до ЗУАД Комітету під ч. 19578.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

ЄП. Д. ІВАНЧО ПРОГОЛОСИВ БУДОВУ ДУХОВНОГО СЕМИНАРА.

Пітсбурґ. — Часопис „Ди Пітсбурґ Прес" з 25 червня 1950 помістив знимку старого будинку жидівського сиротинця при Перисвил евені, який має бути незабаром збурений з тим, що на його місці має повстати Католицький Семинар Грецького Обряду, згідно з заявою єп. Данила Іванча. „Американско - Русскі Вестнік" з 29 червня ц. р. помістив у „Діецизальних вістях" відозву єп. Данила Іванча в англійській мові, в якій повідомляється про „корпораційний титул" Семинара, який зветься „Византійський Католицький Семинар Св. Кирила і Методія". При цьому нагадується „Апостольські Листи" з 14 червня 1907 р. і 1 березня 1939 р., якими Ватикан взиває побудувати малі й великі семинарі „для виховання священиків, які відповідали б обрядовим і мовним вимогам Діецезії". Окремо підкреслено ще, що по довгих роках різних дослідів відчулася потреба мати „наш власний Семинар". Його кошта обраховується на 750,000 долярів.

Нові іміґранти

Українці, що приїхали кораблем „Дженерал Ґрілі" до порту в Ню Йорку, дня 1-го липня:

Блашків Володимир; Довгань Ольга, Марія; Динський Евфрозина, Іван; Венцак Владислав, Осип; Ґолембійовський Григорій, Наталія, Надія, Зеновій; Ільків Михайло, Ольга, Роман; Ярош Катерина, Софія; Ільницький Василь, Марія, Василь; Карпенко Семен, Ірина, Ольга; Кузняк Петро; Міщенко Вадим, Лариса; Моргун Василь, Варвара; Манківський Карло, Степанія, Степан; Палюх Дмитро, Марія, Дарія; Панас Касіян, Катерина, Богдан, Олена; Підгаєцький Микола, Ольга, Володимир; Піско Анна, Надія; Семчишин Теодор, Марія, Ірина, Анна; Вишницький Павло, Осип, Аполіна; Береґулька Семон (приїхав до Ню Орлін).

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал МекРей" до порту в Ню Йорку дня 9-го липня:

Федорак Іван; Ґомулка Семен, Анна; Коваль Теодор; Лемко Андрій, Надія, Марія, Володимир; Липчак Петро; Романюк Стефан, Анна, Василь; Смотрич Володимир, Ксеня, Ярослав; Ситниченко Грицько, Ольга, Володимир, Леоніда; Схолувка Марія; Опаленська Марта.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 23. червня 1950 року помер по короткій недузі

ЮЛІЯН ВАРПОНА,

член і предсідник 266 відділу У. Н. Союзу в Амстердам, Н. Й.

Покійний родився в селі Жуличі, повіт Золочів. Належав до всіх товариств; був тихої вдачі і жертвенним. Його старанням зорганізовано відділ УНСоюзу в Амстердамі.

Полишив у смутку жену Анну, маму і шваґра з родиною. Похорон відбувся 26. червня 1950 з церкви св. О. Миколая при великім здвизі членів і приятелів. Тлінні останки поховано на українськім цвинтарі.

Спи Блаженним сном дорогий працівнику, хай земля Вашинґтона буде тобі пером.

В. Труфин, секр.

ТАРЗАН, ч. 2378. Тарзан перехитрив своїх ворогів.

Коли появилася голова малпочоловіка, оба мисливці наставили свої стрільби.

Та заки вони могли вистрілити, Тарзан швидко схилився знову.

Повторивши цей підступ кілька разів, Тарзан підповз просто напроти намірених вбивців.

Потім нагло піднявся вгору саме перед їх здивованими очима.